

Slavnostní imatrikulace U3V

Ve středu 8. 10. 2003 se od 13.30 hod. uskutečnila v aule FF UP slavnostní imatrikulace 70 nově přijatých posluchačů U3V. Svoji přítomností nás potčili akademičtí funkcionáři prorektor UP doc. V. Řehan v zastoupení paní rektorky, proděkan FF UP doc. D. Šimek v zastoupení děkana FF UP. Slavnostního aktu se zúčastnili všichni garanti jednotlivých specializovaných běhů, a sice doc. K. Dostálová, CSc., garantka U3V na LF UP, prof. J. Riegerová, CSc., garantka U3V na FTK UP, prof. P. Ambros, Th.D., garant U3V na CMTF UP a PhDr. N. Špatenková, Ph.D., garantka U3V na FF UP.

Do 1. ročníku U3V byli přijati: A. Bakalová, A. Bubelová, B. Coufalová, K. Čáp, M. Černá, Ing. Z. Černocký, J. Čtvrtníčková, L. Doležalová, Ing. B. Dosoudil, Ing. J. Dosoudilová, V. Dosoudilová, V. Doubravová, V. Důbravová, Mgr. J. Dymáková, J. Fířková, Ing. J. Fridl, A. Frýdková, H. Gošová, K. Halouzková, Z. Hiesböcková, Z. Holcová, A. Holouš, D. Horáková, J. Hrabalová, A. Janečková, V. Jirků, D. Junková, M. Juřicová, L. Kapustová, J. Kapustová, M. Kavan, J. Kepřtová, Ing. V. Knápková, A. Kolarčíková, M. Kopečná, M. Kovaříková, M. Krčková, L. Kročilová, J. Kroupová, Mgr. N. Kudelová, J. Kudlička, L. Kudličková, M. Kykrychová, L. Lakomá, J. Lakomý, Z. Lidáková, Ing. S. Martinková, E. Mašková, A. Měrková, K. Mikéciová, J. Mikšíková, L. Mořková, S. Mrázková, A. Navrátilová, L. Nohejlová, K. Nováková, Z. Novotná, J. Paprsková, J. Pelikán, G. Pelikánová, A. Petřelová, I. Plusková, J. Prchalová, E. Purkytová, S. Slouka, D. Srogoňová, D. Škapová, Mgr. A. Šnábllová, S. Šoupalová, M. Takáčová, M. Tilišarová, Z. Toman, Z. Trágerová, J. Tušková, E. Víchová, V. Vyroubal, M. Vyroubalová, J. Waltrová, T. Willmannová, M. Žouželková.

Do 2. ročníku U3V byli přijati: PaedDr. J. Barešová, Ing. I. Bártová, J. Bazelová, RNDr. M. Bednářková, Ing. arch. J. Bendová, Mgr. V. Beranová, MUDr. V. Chmelařová, PhDr. M. Ipserová, Mgr. P. Jašek, MUDr. M. Kašpaříková, MUDr. M. Knop-Kostková, PaedDr. M. Krausová, JUDr. O. Kukula, M. Kukulová, Mgr. V. Lechnerová, Ing. L. Mayerová, PaedDr. M. Mutinová, Ing. Z. Pavláková, Ing. J. Polc, Ing. J. Pospíšilík, MUDr. S. Škraňková, J. Vančatová, Mgr. A. Vychopeňová.

Foto - tj-

Několik vzpomínek a pohled do nového akademického roku

Milé kolegyně a kolegové, studentky a studenti, přátelé a sympatizanti U3V, pravidelně se na těchto stránkách specializované přílohy Žurnálu UP setkáváme, abychom nejen nostalgicky vzpomínali na uplynulý akademický rok, konstatovali, co je na U3V nového a s nadějí a očekáváním pohlédlí vsříc začínajícímu akademickému roku. Nebude tomu jinak ani tentokrát...

Takže si malíčko vzpomínáme... třeba na to, jak jsme byli na mezinárodní konferenci o vzdělávání seniorů v Praze, na kterou nás pozvala paní Ing. D. Steinová, organizátorka Akademie třetího věku v Praze, úžasná osobnost a fenomén trénování paměti seniorů. Setkali jsme se se seniory z Balearských a Kanárských ostrovů, kteří také studují U3V, vyměnili si informace, zkušenosti, poslechli a zazpívali si swingové písničky, někteří i zatancovali. Atmosféra konference byla prostě perfektní – a nemalou měrou tomu přispěli právě naši studenti U3V – byli aktivní, vtipní, společenská, dokázali rozproudít diskusi, zapojit se do navazování přátelských kontaktů. Musím se přiznat, že jsem byla na ně opravdu pyšná, protože to byli právě oni, kteří živě rozprúdili konferenci a ponouklí dosud nezvykle klidné hosty ze Španělska, aby konečně ukázali svůj živý temperament... Když jsme konferenci opouštěli, stáli španělská hosté před kulturním domem, zpívali a mávali nám na cestu. Myslím, že nejenom já jsem zamáčkla slzu v koutku oka...

Nebo vzpomínáme na to, jak jsme byli se studenty specializovaného běhu „Kultura“ v rámci semestrální výuky „Filmového umění“ na exkurzi ve Zlíně. Výlet do Zlína patří k našim oblíbeným a úspěšným akcím – a není divu. Ve Filmových ateliérech na Kudlově nás vždy čeká zanicený pan Novotný a věnuje se nám při prohlídce ateliérů a Filmové školy a promítá nám ukázky nejen starých filmových děl (především reklam na boty od Bati), ale také „čerstvé“ absolventské filmy posluchačů Filmové školy. No a když už jsme byli ve Zlíně, museli jsme navštívit také obuvnické muzeum a rekonstruovanou Baťovu vilu. Chtěla bych na tomto místě poděkovat především paní PhDr. A. Prudké z Muzea jihovýchodní Moravy ve Zlíně, která nám exkurzi perfektně organizačně zajistila a koordinovala. Ale chtěla bych také poděkovat našim skvělým seniorům, kteří svým obrovským zájmem (aby ne, jsou mezi námi i mnozí „baťovci“) ohromili průvodce v Baťově vile natolik, že nám mile překvapen jejich intersem odpustil i požadované vstupné...

A taky můžeme vzpomenout výměnný pobyt seniorů z U3V ve Valašském Meziříčí. Kolegové z Valašska přijeli na Hanou dvěma autobusy, prohlédli jsme si prostory univerzity, navštívili naši vystavní knihovnu (děkují tímto všem kolegům z knihovny, kteří se seniorům maximálně věnovali a zejména paní ředi-

telce RNDr. D. Lošťákové a také všem v danou dobu v knihovně studujícím, které asi dav seniorů v prostorách knihovny poněkud zaskočil, ale snad moc nerušil), prošli jsme si i historické centrum Olomouce, poobědvali v restauraci Zbrojnice a poté se v aule setkali s akademickými funkcionáři, např. s panem prorektorem pro celoživotní vzdělávání doc. V. Řehanem.

Nemůžeme opomenout ani realizovaný cyklus přednášek z čínské medicíny MUDr. J. Mačka, autorka knihy *Vůně čínské medicíny*, které byly realizovány jaksi mimo řádný studijní program U3V, jako jakýsi bonus na přání seniorů. Kurz se setkal s mimořádným zájmem seniorů, celkem 134 seniorů toužilo poodhalovat taje čínské medicíny! A mnozí se ptají – budeme pokračovat? Co Vy na to, pane doktore?

Také jsme pracovali na naší počítačové gramotnosti – pronikali jsme do tajů Wordu i Internetu. Nejprve seniory ve spolupráci s Vědeckou knihovnou Olomouc navštěvovali jimi připravované počítačové kurzy (děkujeme, bylo to prima!), pak jsme díky kolegům z Pedagogické fakulty UP (zejména Mgr. Dopitovi, dr. Klementovi a Mgr. Šandovi) připravili a realizovali vlastní počítačové kurzy pro úplné začátečníky, ve kterých bychom rádi pokračovali i nadále.

A co že je na U3V nového? Máme nový specializovaný běh U3V! Ano, ano, letos jsme na Cyrilometodějské teologické fakultě UP nově otevřeli studijní modul „Spirituální rozměr života člověka a výchova k náboženské toleranci“. Garantem specializovaného běhu na CMTF UP je prof. P. Ambros, Th.D., sekretářem programu je Mgr. T. Karczub. Je třeba ocenit vsřícnost CMTF UP při přípravě tohoto modulu a flexibilitu, s jakou zareagovala na naši zakázku, protože zájem o vznik tohoto specializovaného běhu vzešel od seniorů samotných – z jejich písemných evaluací.

Nově jsme také otevřeli další regionální pobočku U3V – tentokrát v Uherském Hradišti. Po Žďáru nad Sázavou a Valašském Meziříčí jsme tak expandovali do dalšího strategicky významného regionu...

A co nás v tomto akademickém roce čeká? Rádi bychom „oplatili“ našim kolegům z Valašského Meziříčí návštěvu a podívali se k nim. (Ale necháme si to asi až na jaro, až bude tepleji.) V tomto akademickém roce nás také čeká první promoce absolventů zdejší U3V a také odpověď na jejich stále důraznější otázku – a co budeme studovat dál? Prozatím (abychom uspokojili jejich neutuchající zájem o vzdělání) nabídneme volitelné semináře, včetně onoho vysoce pozitivně ceněného kurzu čínské medicíny, a vedeme spory, jestli má smysl připravit pokračující jednoleté studium pro absolventy U3V, nebo rovnou dvouleté. Osobně se domnívám, že bychom měli rovnou připravit to dvouleté (abychom příští rok touto dobou nemuseli podobnou otázku řešit znovu).

Zapojili jsme se také do mezinárodního výměnného pobytu seniorů – letos probíhá výměnný pobyt s U3V na Novém Zélandě. Kdo z Vás, seniory, má chuť, zájem (a taky těch 50 000 Kč na letenku) můžete se přihlásit. Podíváte se na Nový Zéland, budete žít v rodině seniора a jeho pečl a pohostinnost mu poté oplatíte, až přijede on k nám. Bližší informace Vám na požádání poskytnu.

Všechny naše specializované moduly (a všechny naše U3V – tedy i v regionech) už v tuto chvíli „běží“. Měli jsme dobrý „start“, doufám, že i průběh bude bezproblémový... Přejí Vám, milé studentky a milí studenti, ale také Vám, milé kolegyně a kolegové – našim lektorům a sympatizantům, pevné zdraví, sílu a odhodlání na celou „trať“ a šťastné setkání v „cili“ – na slavnostním ukončení akademického roku na U3V v květnu 2004.

S úctou Vaše

PhDr. N. Špatenková, Ph.D., ředitelka U3V

Univerzita třetího věku – součást celoživotního vzdělávání

Univerzita třetího věku jsou specifickou součástí celoživotního vzdělávání. Jejich základní charakteristikou je, že poskytují seniorům vzdělávání na nejvyšší možné, tedy vysokoškolské (univerzitní) úrovni, čímž se liší od jiných forem osvětové a vzdělávací činnosti.

Univerzita třetího věku (U3V) při Univerzitě Palackého v Olomouci organizačně zajišťuje a zabezpečuje realizaci zájmového vzdělávání seniorů v souladu s koncepcí celoživotního vzdělávání a v návaznosti na strategii OSN v oblasti edukační činnosti pro seniory. Vznikla v roce 1986 jako první v tehdejší Československu. Byla organizována okresním výborem Československého červeného kříže ve spolupráci s řadou dalších institucí, především ve spolupráci s olomouckou Fakultní nemocnicí, Českou gerontologickou společností a UP. Svoji tvůrčí byla koncipována jako pětiletý vzdělávací cyklus a po stránce obsahové převládala tematika zdravotnická. Vůdčí osobou olomoucké U3V byl v tomto období primář zdejší fakultní nemocnice MUDr. J. Vachutka, CSc. Po ukončení této seniorské univerzity v dubnu 1991 se našli další pokračovatelé této bezpochyby významné a užitečné ideje – potřebnosti vzdělávací aktivity lidí starších 50 let. Úlohy organizátorů studia seniorů v Olomouci se ujal Katedra sociologie a andragogiky FF UP, která představuje kvalitní teoretické, metodologické i metodické pracoviště zabývající se mimo jiné aktivitami občanů postproduktivního věku. Vznikl zde pracovní tým složený z doc. V. Jochmanna, doc. V. Bočkové, CSc., doc. A. Petřkové, CSc., a PhDr. V. Klegy, CSc., který vypracoval novou koncepci studia seniorů. Tato koncepce U3V dala studiu seniorů tvar tříletého uzavřeného zájmového studia určeného lidem starším 50 let, rozděleného do dvou stupňů. Tato koncepce, která byla přirozeně v průběhu let upravována a precizována, se ukázala jako adekvátní k očekáváním a potřebám seniorů a protože se v praxi osvědčila, je uskutecňována prakticky dodnes.

Nový běh na Cyrilometodějské teologické fakultě UP

V tomto akademickém roce byl na CMTF UP nově otevřen specializovaný běh U3V, který dostal název *Spirituální rozměr života člověka a výchova k náboženské toleranci*. Program uskutečňuje Katedra spirituality, mezináboženského dialogu a studií křesťanského Východu CMTF UP ve spolupráci s Centrem Aletti v Olomouci, které může nabídnout kvalitní specializovanou knihovnu, participaci na badatelském potenciálu realizovaném v rámci výzkumného záměru „Jednotná Evropa a křesťanství“ a pěkný přednáškový sál. Výuka se realizuje vždy v úterý od 14.30 do 16.00 hod. v aule Centra Aletti. Garantem U3V na CMTF UP se stal prof. P. Ambros, Th.D., sekretářem Mgr. T. Karczub.

Navržený projekt nabízí ucelený program přednášek, který seniorům poskytuje obecně i vysoce

Cesta za zdravím na Fakultě tělesné kultury UP

Na Fakultě tělesné kultury UP probíhá ve 2. a 3. ročníku Univerzity třetího věku specializovaný běh, který nese název *Cesta za zdravím, regenerace lidského organismu pohybem*. Tato vzdělávací specializace má určitou specifičnost. V zimním semestru příslušného školního roku probíhá vždy teoretická výuka, v letním semestru pak praktická výuka v tělocvičně. Studenti-seniorři se tak učí propojení teoretických a praktických vědomostí.

Poznávací cíle jsou zaměřeny na poznání vycházející z kinantropologických věd, s prioritní orientací na primární péči o zdraví v období třetího věku – v ontogenetické kategorii presenilis a senilis. Naplnění psychomotorických cílů představuje rozvoj způsobilosti tělesných a psychických. Prioritou je spojení myšlenky a pohybu, vytváření motivačních momentů, včetně pochopení významu cílené a pravidelné pohybové aktivity. Naučíme-li se vnímat své tělo, své svaly a pocity při pohybu, poznáme, jak příjemný je pohyb vědomý, prováděný soustředěně a s úsměvem (jedna ze základních zásad východních technik cvičení, například chuej čchi kungu, jógy, tai chi). Pohyb je zdrojem radosti a pomocníkem zdraví.

Prof. J. Riegerová, CSc., garantka U3V na FTK UP

Přednášející na U3V v akademickém roce 2002/2003

Z vyučujících, zaměstnanců a studentů UP se do přednáškové činnosti na U3V pravidelně zapojují:

– 1. ročník U3V: doc. A. Petřková, CSc., doc. V. Bočková, CSc., prof. K. Šipr, CSc., Mgr. S. Prudká, W. Bugel, Ph.D., RNDr. J. Tilič, CSc., Mgr. Z. Nošáková, PhDr. N. Špatenková, Ph.D., RNDr. D. Lošťáková, PhDr. PaedDr. J. Novotný, Ph.D.

– 2. a 3. ročník – *Kultura v Olomouci a na Moravě v minulosti přítomnosti*: Mgr. J. Glogar, PhDr. Z. Pospíšil, CSc., Mgr. K. Raueová, Mgr. P. Němeček, Mgr. J. Korda, T. Kulidakis, Mgr. M. Dopita, prof. G. Šmau-

Očima studentů-seniorů

Po absolvování základního ročníku a dvou ročníků specializovaného běhu „Kultura v Olomouci a na Moravě“ jsem si v minulém školním roce vyslechla přednášky z historie a politologie v rámci běhu „Společenské vědy a jejich místo v podmínkách současného života“.

Oba semestry byly nesmírně zajímavé a přednášející byli vynikající specialisté ve svém oboru. Váham některého nebo některou z nich obzvlášť vyzdvihnout, skvělí byli všichni. Přinesli nám poznatky, které nám byly jinak nedostupné.

Velkou radost nám učinila paní Dr. Kubičková – přišla si s námi často pohovořit, stejně jako pan Kulidakis a paní Wagnerová. Díky!

Velmi se těším na další ročník univerzity a s radostí budu jezdit na přednášky. Srdečně zdravím.

J. Chytilová, studentka U3V

specializované poznatky v oblasti křesťanské spirituality a praxe. Program nabízí rovněž možnost osobních rozhovorů v otázkách náboženské praxe s důrazem na osobní zkušenost člověka. Program vychází z ekumenických východisek a je koncipován v duchu mezináboženského dialogu. Vede posluchače k hlubší náboženské toleranci. Těžší zájmu jsou současné problémy člověka a jejich možná řešení v rovině existenciální, osobní i společenské.

Program: 1. *Úvod do základů křesťanské spirituality pro dnešního člověka* (10 přednášek v zimním semestru 2003/2004); 2. *Kurz ignaciánské spirituality* (10 přednášek v letním semestru 2003/2004); 3. *Spiritualita křesťanského východu a vytváření soudobého životního stylu* (10 přednášek v zimním semestru 2004/2005); 4. *Bohatství spirituálních tradic a jejich aktuálnost* (10 přednášek v letním semestru 2004/2005).

Prof. P. Ambros, Th.D., garant U3V na CMTF UP; redakčně kráceno

Člověk ve zdraví a nemoci na Lékařské fakultě UP

Semestry i jednotlivé přednášky probíhají na Lékařské fakultě UP za nevšedního zájmu seniorů. Přednášky se konají vždy ve středu od 14.30 hod. na Teoretických ústavech LF UP v malé posluchárně vpravo.

Každý z přednášejících své téma nejen perfektně připravil, ale také dokumentoval, téměř všichni poskytl seniorům jako studijní materiál teze svých přednášek a připravili otázky k závěrečnému kolokviu. Všem přednášejícím patří proto nefalšovaný dík.

Kolokvium proběhlo jako obvykle formou speciálně připraveného písemného testu a je nutno říci, že výsledky testů byly vynikající. Kolokviu se zúčastnila více než polovina přítomných seniorů.

Lze s potěšením konstatovat, že na Lékařské fakultě UP byl nejen letní semestr, ale celý uplynulý akademický rok úspěšný. Proběhl v plném zájmu a ochetě přednášejících i seniorů, kteří na závěr semestru prokázali výborné znalosti.

Doc. K. Dostálová, CSc., Ústav patologické fyziologie LF UP, garant U3V na LF UP

sová, PhDr. P. Kliment, Ph.D., Mgr. J. Dürr, PhDr. K. Podolský.

– 2. a 3. ročník – *Společenské vědy a jejich místo v podmínkách současného života*:

V zimním semestru se realizoval tradičně velmi kvalitní kurz *historie* zajišťovaný Katedrou historie FF UP: PhDr. M. Pospichal, Mgr. D. Papajík, Ph.D., Mgr. K. Válová, Ph.D., Mgr. J. Opetlová, Mgr. M. Elbel, Ph.D., M.A., doc. J. Burešová, doc. J. Schulz, CSc., PhDr. M. Macková, doc. I. Bartoček, CSc., prof. M. Hrabová, CSc., PhDr. K. Podolský.

V letním semestru se realizoval kurz *politologie*, který koordinoval T. Kulidakis. Na realizaci se spolupodílely Katedra občanské výchovy PdF UP a Katedra politologie FF UP: Mgr. D. Marek, M.A., Ph.D., prof. P. Marek, Dr., Mgr. M. Fafejta, Ph.D., Mgr. D. Špiner, Ph.D., Mgr. A. Staněk, T. Kulidakis.

– 2. a 3. ročník na FTK – *Regenerace lidského organismu pohybem*: RNDr. P. Vodička, PhDr. V. Štekr, doc. P. Stejskal, CSc., RNDr. M. Elfmár, RNDr. M. Přidalová, Ph.D., doc. M. Janura, Ph.D., doc. J. Salingr, CSc., prof. F. Vaverka, CSc., Mgr. I. Dostálová, RNDr. H. Kostihová, PaedDr. P. Kolisko, Ph.D., PhDr. H. Krapková, prof. J. Riegerová, CSc.

– 2. a 3. ročník U3V na LF UP – *Cesta za zdravím*: MUDr. D. Riegrová, CSc., doc. A. Holibková, CSc., MUDr. D. Musil, Ph.D., doc. M. Petřek, CSc., MUDr. R. Útrata, MUDr. F. Kopřiva, Ph.D., doc. D. Ditrichová, CSc., MUDr. J. Malinčíková, doc. K. Dostálová, CSc., prof. J. Bouček, CSc., MUDr. R. Večeřa, Ph.D., MUDr. M. Škvařilová, Ph.D., MUDr. P. Koranda, Ph.D., doc. J. Fialová, CSc., doc. J. Luža, CSc., MUDr. E. Justová, CSc.

-utv-

Promoce 2003

Dne 28. 5. 2003 ve 13.30 hod. byli v aule FF UP slavnostně promováni seniorři, kteří v tomto akademickém roce ukončili studium na Univerzitě třetího věku při *Trileté studium U3V na jednotlivých fakultách UP v tomto roce ukončilo celkem 77 starších studentů, z toho 12 studovalo na FTK UP, 19 na LF UP a 46 na FF UP*. Seniorři si mohli v průběhu studia volit tzv. fakultativní program, nebo náročnější formu studia spojenou s realizací kolokvií. V tomto akademickém roce studovalo na UP celkem 492 seniorů.

-nš-

Absolventi U3V v akademickém roce 2002/2003

Modul „*Cesta za zdravím – regenerace lidského organismu pohybem*“, který je realizován na FTK UP úspěšně absolvovali: M. Abrahámová, L. Jabůrková, L. Koďoušková, M. Kolář, J. Maráková, M. Moudrá, Ing. V. Pátek, L. Polášková, L. Salaj, V. Tvarůžka, D. Vařeková, J. Vybiralová.

Specializovaný běh na FF UP „*Kultura v Olomouci a na Moravě v minulosti a přítomnosti*“ zdárně ukončili: E. Baranová, Ing. M. Daňková, Mgr. Z. Ficnerová, J. Flajžiková, RNDr. D. Jašová, L. Jenčová, E. Jeřábková, M. Kocfeldová, A. Kořínková, B. Kvapilová, J. Lukešová, Mgr. J. Pavlová, Z. Pelíšková, E. Svobodová, O. Ševčíková, Z. Zamykalová, V. Zeinerová.

Modul „*Člověk ve zdraví a nemoci*“ konaný na Lékařské fakultě UP v tomto akademickém roce absolvovali a osvědčení získali tyto účastníci: Z. Balíková, Z. Bařinová, K. Bauer, O. Bauerová, Mgr. L. Čejka, M. Jiříčková, J. Stodolová.

Diplom za *náročnější formu studia na LF UP* spojenou s realizací kolokvií obdrželi: H. Alková, M. Doleželová, A. Gogelová, E. Kasparová, J. Kouřilová, S. Nevrlá, M. Pospíšilíková, V. Sedláčková, J. Stručková, Ing. Z. Svobodová, B. Šafařová, B. Zagaláková.

Program U3V na FF UP „*Společensko vědy a jejich místo v podmínkách současného života*“ absolvovali: J. Beranová, N. Bezděková, MUDr. I. Fargašová, J. Friedlová, J. Gieslová, M. Hanáková, B. Hawiger, J. Houžvičková, D. Koudelková, K. Leščuková, V. Pytlíčková, D. Římská, I. Ripová, J. Stehlíková, E. Studená, M. Šišmová, M. Wernerová, J. Zatloukalová, H. Žáčková.

Diplom za *náročnější formu studia modulu „Společenské vědy a jejich místo v podmínkách současného života“* získali: B. Kalinová, M. Kalužová, Z. Lasáková, MUDr. J. Maixnerová, J. Rybová, J. Směkal, J. Šnajdr, M. Šnajdrová, M. Trčalková.

-utv-

Kontakty

Univerzita třetího věku UP, Křížkovského 8, 771 80 Olomouc, tel.: 585 633 392, fax: 585 232 088, www.upol.cz. Prorektor pro celoživotní vzdělávání: doc. V. Řehan, RUP, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc. Reditelka U3V: PhDr. N. Špatenková, Ph.D., Katedra sociologie a andragogiky FF UP, Wurmova 7, 771 80 Olomouc, tel. 585 633 406, kubickon@ffnw.upol.cz. Konzultační hodiny: pondělí 13–14 hod., středa 12.30–14 hod. Sekretariát U3V: R. Wagnerová, Katedra sociologie a andragogiky FF UP, Wurmova 7, 771 80 Olomouc, tel. 585 633 392, wagnero@ffnw.upol.cz.

Slavnostní imatrikulace U3V v Uherském Hradišti

V roce 2002 Obchodní akademie a Vyšší odborná škola Uherské Hradiště oslavila 100. výročí od svého vzniku a patří mezi prestižní vzdělávací instituce v regionu. Poskytuje střední a vyšší odborné vzdělání. Při škole byla zřízena také jazyková škola.

V září letošního roku bylo započato s realizací Univerzity třetího věku na základě smlouvy o spolupráci s Univerzitou Palackého Olomouc. Smlouvu za školu podepsal dnes již zesnulý ředitel Ing. J. Kolek, který o její zřízení velmi usiloval. I po jeho odchodu v přípravě bylo pokračováno a za maximální vstřícnosti a pomoci PhDr. N. Špatenkové, Ph.D., ředitelky U3V, mohlo dojít k její realizaci na Obchodní akademii a Vyšší odborné škole Uherské Hradiště.

Pro U3V byly v Uherském Hradišti připraveny skutečně velmi dobré podmínky – po stránce materiální (rekonstruovaná budova školy s moderně vybavenými učebnami nabízí důstojné prostředí pro výuku) i personální (kvalitní lektorský tým).

Slavnostní imatrikulace přijatých posluchačů se uskutečnila v aule školy za přítomnosti akademických funkcionářů UP Olomouc, prorektora pro celoživotní vzdělávání doc. V. Řehana (na snímku) a proděkana pro organizační záležitosti a celoživotní vzdělávání FF UP doc. D. Šimka a řady hostů v čele se starostou města Uherské Hradiště Ing. L. Karáskou a zástupců Zlínského kraje. Všichni ve svých působivých proje-

vech hovořili o smyslu U3V a jeho významu nejen pro přítomné seniory, ale také pro město i celý region.

Krásná atmosféra těchto výjimečných okamžiků byla následně podtržena koncertem žáků Základní

umělecké školy v Uherském Hradišti, kteří pro seniory připravili neopakovatelné zážitky. Slavnostní zahájení U3V se těšilo také velké mediální pozornosti – a to nejen regionálních medií.

O studium na U3V byl mezi seniory velký zájem, z kapacitních důvodů však mohlo být do prvního ročníku přijato pouze 61 uchazečů.

Ing. J. Rybníkářová, odborný garant pro realizaci U3V na Obchodní akademii a VOŠ Uherské Hradiště

Univerzita třetího věku ve Valašském Meziříčí

Dne 2. 9. 2003 byl zahájen třetí ročník Univerzity třetího věku u nás ve škole, pod záštitou Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci.

Je třeba se však zamyslet nad tím, co vše přinesl rok uplynulý. Dovolím si poznamenat, že to byl rok, ve kterém již studovalo v rámci prvního a druhého ročníku 220 studentů.

Studenti si velmi oblíbili nejen povinné přednášky a semináře v rámci rozvrhu, ale na základě evaluací jsme pro ně připravili přednášky navíc, tzv. volitelné. Z každého předmětu, který zakončili kolokviem, pak napsali ta témata, která jim připadala pro jejich praxi nejzajímavější. Takže například z oboru psychologie se jednalo o sebezpoznavací techniky, obor zdraví a nemoc pokračoval v semináři se zaměřením na kloubová onemocnění.

Neustále hovoříme o vzdělávání seniorů, v rámci Univerzity třetího věku. Co však zůstává na našem pracovišti pozoruhodné, že přibývá stále více studentů, kterým je skutečně teprve 50 let. Třetina z každé studijní skupiny je tudíž tvořena lidmi, kteří jsou ve své

původní profesi zaměstnaní a U3V berou jako výborné zpestření denního života. Další třetina lidí, kteří jsou studenty U3V, pracuje příležitostně a jen těch malíčkých 30 % lidí jsou důchodci. Proto jejich zájem o témata, která souvisejí s jejich profesí, jsou zcela namístě.

Kouzelná je však jejich otázka: Co dál? Co po promoci? Odpověď jsme společně s ředitelkou Obchodní akademie, Ing. J. Haľaštou a ředitelkou Univerzity třetího věku, PhDr. N. Špatenkovou, Ph.D., našli. Studenti mohou v letošním akademickém roce pokračovat ve svých volitelných seminářích a po skončení klasické Univerzity se zapsat do volitelného nadstavbového ročníku, který bude sestaven z předmětů již absolvovaných, leč pro pokročilý v oboru.

Závěr patří jako vždy lektorskému týmu. Dovolte mi především svým jménem poděkovat za vysokou odbornost, výbornou spolupráci a spolehlivost všech lektorů, kteří svůj čas věnují posluchačům, studentům naší univerzity.

PaedDr. V. Facová, garant pro spolupráci s UP

Kdo jsou účastníci kurzu společenské vědy

Kurz U3V Společenské vědy a jejich místo v současných podmínkách života ve studijním roce 2002/2003 navštěvovalo 54 studentů 2. a 3. ročníku. Jedná se o jeden ze dvou specializovaných běhů U3V na FF UP. Jak jeho název napovídá, je zaměřen na zprostředkování některých poznatků z oblasti společenských věd. Konkrétně se jedná o poznatky a problémy z psychologie, sociologie, historie a politikologie. Tento běh se realizuje na Katedře sociologie a andragogiky FF UP, která je také odborným a metodickým garantem celého studia U3V.

Kdo jsou účastníci tohoto kurzu? Podíváme-li se na takového typického účastníka, pak je jím z hlediska pohlaví žena. Nazvěme si ji např. paní Alenkou. Paní Alenka má asi 60 let, je vdaná, bydlí v Olomouci, má střední vzdělání s maturitou. Ze společenských věd z obsahu běhu se zajímá nejvíce o historii. Dále mezi její zájmy patří literatura (četba), turistika a zahrádkářství.

Zde jsme si pro zjednodušení charakterizovali typického účastníka, resp. účastnici. Zajímá-li nás však více celá skupina účastníků běhu, konkrétně si ji dále přiblížíme. Převážná většina účastníků – 85 % – jsou ženy, muži tvoří pouze 15 %. Věkový průměr se pohybuje kolem 63 let, nejmladšímu účastníkovi, resp. účastnici je 52 let, nejstaršímu účastníkovi je 82 let. Co se jejich rodinného stavu týče, 50 % účastníků je vdaných/zenatých, 32 % jsou vdovami/vdovci a 13 % účastníků je rozvedených. Vzdělání účastníků se pohybuje od středního (21 % účastníků), přes střední s maturitou (66 %) až po vysokoškolské (13 % účastníků). Asi třetina účastníků bydlí v Olomouci, mnozí jsou z okolních vesnic a měst, ale někteří dojíždějí na každodenní přednášky až 150 km (z Pardubic, Pohořelic atd.). Pokud jde o zájmy, nejčastěji uváděným zájmem vůbec byla historie, ze společenských věd pak dále psychologie a sociologie, filozofie, či politikologie. Z volnočasových aktivit patří k nejoblíbenějším literatura (resp. četba), též kulturní zájmy (resp. divadlo, hudba, umění, folklór). Účastníci také rádi cestují, velmi rádi pracují na zahrádce a zajímají se o počítače, popřípadě uvádějí sport a přírodu.

M. Dvořáková, V. Chmelařová, studentky Katedry sociologie a andragogiky FF UP, které v rámci gerontagogického semináře aktivně participovaly na organizaci U3V

Studium věd přináší pravdu, neuvěřitelnou potěchu myslí.

Mikoláš Koperník

Jak se stát úspěšným lektorem Univerzity třetího věku

Milé kolegyně a milí kolegové, stále více z Vás se zapojuje do přípravy a realizace přednášek a seminářů na U3V. Jsme vám za to velmi vděční, protože díky vám můžeme stále rozšiřovat a obohacovat nabídku vzdělávacích aktivit pro seniory na naší univerzitě. Pro některé mohou seniory představovat novou a – příznějme si to – i nezvyklou kategorii posluchačů. Aby se vám lépe na U3V přednášelo, připravila pro vás paní docentka Věra Bočková z Katedry sociologie a andragogiky FF UP, která je dlouholetou lektorkou a erudovanou odbornicí v oblasti edukace seniorů, pár tipů:

Seniory představují specifickou skupinu účastníků vzdělávání. Ke vzdělávání je přivádí buď zájem o určitý obor, nebo sama touha vzdělávat se (tj. prožívat uspokojení z úspěšného procesu učení). Profesioní nebo kvalifikační hlediska zde už nepřicházejí v úvahu.

Vysoká motivovanost seniorů k učení a vzdělávání je však provázena určitými problémy souvisejícími s věkem, jako např. snížená ostrost zraku, slabší sluch, potřeba delšího času na přijetí a osvojení nových poznatků a činností, nutnost překonávat některé stereotypy v myšlení a jednání apod.

Uvědomujete-li si tyto zvláštnosti účastníků U3V, jste na dobré cestě stát se úspěšným lektorem. Přihlédnete-li při přípravě svého vystoupení i k dalším bodům tohoto metodického listu, stanete se nejen dobrým, ale také oblíbeným lektorem. A co víc nás jako lektory může potěšit?

Na co bychom tedy neměli zapomenout:

1. Utrdit obsah, který chceme zprostředkovat, a to buď logicky nebo chronologicky: zřetelně oddělovat jednotlivé myšlenkové (problémové) celky; současně ukazovat, jak spolu jednotlivé úseky souvisejí; nosné myšlenky zvýraznit; po dohodě s organizátory předem zpracovat sylabus s hlavními myšlenkami přednášky; propojovat vyklad s konkrétními příklady a předpokládanými zkušenostmi účastníků.

Dokončení na str. IV

Očima studentů-seniorů

Už při vstupu do prostorů Univerzity jsem věděla, že jsem se rozhodla dobře. Slavnostní imatrikulace na mě silně zapůsobila. Další nezapomenutelným zážitkem byla návštěva univerzitní knihovny. Jsem ohromena možnostmi, jaké v dnešní době studenti mají, například přístup na internet.

Na první přednášce byli všichni posluchači U3V seznámeni se vznikem Informačního centra, jeho posláním a způsobem, jak se v něm pohybovat a studovat.

I další přednášky během celého studijního cyklu byly velmi zajímavé. Dozvěděla jsem se například, že ve svých 64 letech nejsem ještě stará, ale mám „vyšší věk“ a pravé stáří budu žít až za 10 let. Nejvíce mne však zaujala přednáška „Olomoucká univerzita a její osudy“ PhDr. Pospicha. Žiji v Olomouci 40 let. Víím, že je to krásné město, a nechtěla bych žít jinde, ale o univerzitě jsem toho mnoho nevěděla. Snad jenom to, že existuje.

Ostatní přednášky byly víc zaměřeny na problémy dnešní doby, na naši eventuelní možnou činnost jako seniorů, dále jsme byli seznámeni s vývojem moderní techniky. Bylo to velice poučné.

Během studia na U3V se mi rozšířily obzory, přemýšlím o věcech, které mne dříve nezajímaly, nebo jsem se domnívala, že už nejsou pro mne. Nejen že jsem poznala nové lidi, ale potkala i své někdejší spolupracovníky.

Návštěvy U3V vnímám jako obohacující a každému člověku s dostatkem volného času bych je vřele doporučila.

Z hodnocení M. Ondráškové, studentky U3V

Informace o aktivitách European Federation of Older Persons

Ráda bych Vás stručně informovala o nejnámějších aktivitách pracovní skupiny pro seniorské vzdělávání EURAGU (European Federation of Older Persons) v roce 2003.

Mezinárodní setkání seniorských studentů se konají v Praze už od roku 1991 a studenti „Nabídkového kurzu oborů Univerzity třetího věku“ zde postupně hostili seniory z Velké Británie, Německa, USA, Kanada, Austrálie, Španělska, Itálie, Francie, Holandska, Švýcarska, Dánska, Rakouska, Maďarska a Polska. Celkem přijelo do Prahy 26 zahraničních seniorských skupin a letos přijeli hosté ze dvou španělských U3V z Mallorcy a z Kanárských ostrovů. Mezinárodní seniorská setkání se pravidelně konají na bázi reciprocity, bez jakýchkoliv dotací a grantů. Demonstrují fyzický a psychický potenciál té části seniorské populace, která stále ještě od života hodně očekává, která se učí toleranci k mentalitě různých národů, oceňuje jejich kulturní dědictví a přitom je nejlepším ambasadorem pro náš stát tím, že naše vlastní kulturní dědictví představuje našim zahraničním hostům na velice osobní bázi. Pražská mezinárodní setkání mají pozitivnější efekt na zlepšení vzájemného porozumění mezi národy než jednání našich politiků.

Mezinárodní setkání seniorských studentů nejsou pouze záležitostí studentů „Nabídkového kurzu oborů U3V“. V posledních letech v nich velmi aktivně participují i regionální U3V, které připravují akce pro zahraniční hosty ve svých regionech. Klub absolventů U3V na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích a U3V na VUT v Brně patří k dlouholetým obětavým spolupracovníkům a jejich seniorští studenti se také

zúčastňují zahraničních výměn společně s pražskými seniory. Dne 21. 5. 2003 se v Kulturním domě Opatov konala tradiční „Konference o seniorském vzdělávání“, tentokrát pod záštitou rektora VŠCHT. Konference se zúčastnily dvě španělské U3V, studenti pražských U3V a z mimopražských studentů U3V z Olomouce a z Českých Budějovic.

U3V má široký dopad nejen na seniorskou populaci, ale zprostředkovaně také na střední a nejmladší generaci. Zdravý životní styl, to, jak pečujeme o své zdraví a jak zdravě jíme, se následně promítne ve státních výdajích na zdravotnictví a sociální péči. S demografickými změnami v populaci, s nárůstem osob ve věku nad 60 let a nízkou porodností se musíme ještě intenzivněji věnovat osvětě, a v ní má právě U3V své nezastupitelné místo. A VŠCHT a její fakulta potravinářské technologie patří právě mezi ty pražské vysoké školy, které přímo ovlivňují zdravotní výživu svých seniorských studentů a nepřímo celého okruhu jejich mladších příbuzných. Mimo to také tato VŠ věnuje U3V zcela mimořádnou pozornost a její seniorští studenti mimo špičkových přednášek absolvují během studia celou řadu exkurzí do zpracovatelských závodů – masokombinátů, mlékáren, pivovarů, pekáren, atd.

Zápis do „Nabídkového kurzu oborů U3V“ poskytující servis fakultám pražských VŠ, které zde nabízejí obory U3V a kde se studia chtějí seniory dokonale zorientovat v nabídce a mimo to využijí další aktivizační programy (jazykové kurzy, thai-chi, jóga, renesanční tance, těsnopis, malování, ruční práce, zahraniční reciproční výměny), se konal dne 2. až 5. 6. v KD

Vltavská, Bubenská I, Praha 7. Zájemci se také mohli hlásit do šesti atraktivních oborů „Mezigenerační univerzity volného času“ a do kurzů trénování paměti pro veřejnost, které pořádá ČSTPMJ.

ČSTPMJ se stala vloni řádným členem EURAGU a zároveň v Praze vzniklo Evropské centrum EURAGU pro trénování paměti. Od roku 2001 se v seminářích pro budoucí trenéry paměti může v Praze vyškolit každý, kdo hovoří česky nebo anglicky, doposud této možnosti využilo již 15 Britů, kteří v Praze získali certifikát trenéra paměti a začali tuto novou dovednost využívat v praxi ke zvýšení kvality života seniorů v jejich péči. ČSTPMJ pořádá jeden seminář tohoto typu ročně a další se bude konat od 9. 2. 2004.

V březnu jsem se zúčastnila celoamerické konference v Chicagu, kterou pořádala Americká společnost pro stárnutí a Americký výbor pro stárnutí s celodenním seminářem o trénování paměti v ústavních zařízeních. Odezva byla obrovská a nečekaná. Američany ani tolik nepřekvapilo, že trénování paměti zavádíme do praxe, ale to, že vše funguje na bázi zvyšování sebevědomí. Výsledkem bylo pozvání na další konferenci do San Franciscu v dubnu 2004 a účast několika amerických expertů na letošním kolokviu EURAGU v Praze v říjnu tohoto roku. Je prokázáno, že trénování paměti funguje u seniorů jako nová stimulace, která jim zvyšuje kvalitu života a zlepšuje atmosféru v institucích určených pro seniory.

Ing. D. Steinová, vedoucí pracovní skupiny pro seniorské vzdělávání EURAGU, dana_stein@volny.cz (redakčně kráceno)

Očima studentů-seniorů

Dobrovolně a sám jsem se přihlásil na Univerzitu třetího věku při UP. Co víc jsem si mohl přát? Doba výuky, dojíždění a ostatní osobní záležitosti, které k tomu patří, jsou jen a jen mým problémem.

Že budu mít možnost v tak pozdním věku studovat na univerzitě, jsem si nikdy nepřipouštěl. Opak je skutečností. A tak nejen mně, ale i všem ostatním může být úplně lhostejno, kde je posluchárna a jaké je prostředí. Důležité jsou naopak vztahy během studia. Za sebe mohu prohlásit, že bylo vše v nejlepším pořádku. Nezdá se mi proto adekvátní kritizovat něco, o co jsem se sám nikdy nepřičinil.

Myslím, že nám všichni ze strany vedení a vyučujících vycházíte vstříci. To všechno, co děláte, je něco navíc. Jeví se mi to tak, že pro nás chcete vydolovat maximum z minima toho, co k tomu pro nás máte. Kdo trochu přemýšlí, musí na to přijít sám. Když už jsem se rozhodl pro studium, tak to vše musím brát takové, jaké to je.

Proto něco hodnotit nebo kritizovat po ukončení 1. ročníku je pro mě dost opovržlivé a obávám se, že hodnocení nebo kritika od mé osoby i ostatních není oprávněná. Mám tento názor: berte nás jako ostatní studenty.

Možná, že někteří toto studium chápou jako samozřejmost. Nikdo z nás se asi nepozastavil nad tím, kolik hodin a práce je zapotřebí, aby Univerzita III. věku existovala.

Přivítání i přednášky byly bezvadné. K slavnostní imatrikulaci v aule FF UP není co dodat. Ukončení 1. ročníku bylo velmi dobré, ale mrzí mě, že ze strany posluchačů se nikdo neměl k tomu, aby k ukončení něco příjemného a lidského řekl. Proto nechci touto cestou kritizovat, ale naopak nejen Vám, nýbrž všem, kteří se o chod Univerzity III. věku na UP starají, hlavně poděkovat.

S. Mareš, student U3V

Poděkování

Někdy si říkám, že je to až neuvěřitelné, co všechno se dá ve dvou zvládnout – U3V má oficiálně jenom dva zaměstnance a oba pouze na částečný úvazek – mne jako ředitelku (a garantku U3V na FF UP) a R. Wagnerovou, referentku U3V. A jen my dvě víme, kolik je v tom úsilí, večerů (nebo i nocí), víkendů... Děkuji Ti, Radko, je radost s Tebou spolupracovat a je to v nemalé míře především Tvoje zásluha, že U3V funguje tak, jak má.

Samy dvě samotinké bychom toho však mnoho nezvládly, kdyby za námi nestáli lidé, kteří nás podporují a kteří nám věří – především paní rektorka prof. J. Mačáková, CSc., dále pan prorektor pro celoživotní vzdělávání doc. V. Rehan a také předekán FF UP pro organizační záležitosti a celoživotní vzdělávání (a také náš vedoucí Katedry sociologie a andragogiky) doc. D. Šimek.

Nepředstavitelné by bylo fungování U3V bez prof. J. Riegerové, CSc., garantky studia U3V na FTK UP a její sekretářky R. Kábrtové a doc. K. Dostálové, CSc., garantky U3V na LF UP a její „pravé ruky“ M. Horákové. Realizační tým se rozšířil také o prof. P. Ambrose, Th.D., a Mgr. T. Karczuba z CMTF UP.

Samozřejmě nemohu zapomenout ani na kolegy z regionů – Ing. J. Halaštu, ředitele OA, SOŠ a VOŠ ve Valašském Meziříčí a garanty studia PaedDr. V. Facovou a PhDr. L. Bělikovou a nyní již také na „čerstvé posily“ z Uherského Hradiště – Ing. J. Rybníkářovou a Ing. I. Ličkovou a M. Frantovou.

A samozřejmě nemůžeme opomenout všechny naše úžasné lektory, spolupracovníky a studenty, kteří se v rámci praxe nebo semináře do přípravy a realizace U3V zapojili. Takže: děkujeme! A (aby snad nedošlo k mýlce a záměně s jistou výzvou) – zůstaňte! Zůstaňte nám nakloněni i nadále, zůstaňte s námi... Jsme Vám velmi zavázáni, i když můžeme nabídnout jen málo – neopakovatelnou atmosféru při přednáškách na U3V, úžasné posluchače, setkání se zajímavými a zralými osobnostmi, které nás přesvědčují, že „třetí věk“ je krásný věk... Hmm, vlastně – když se teď nad tím tak zamýšlím – je toho mnoho, co můžeme nabídnout – a jestli se o to chcete přesvědčit, rádi vás uvítáme v našem realizačním nebo lektorském týmu! Budeme se těšit – já i seniory.

PhDr. N. Špatenková, Ph.D., ředitelka U3V

Jak se stát úspěšným lektorem...

2. Využívat názorných pomůcek pro snazší pochopení zprostředkovaných poznatků: vhodnými pomůckami mohou být: osnova výkladu, schémata, grafy, obrazový materiál, videonahrávky, zvukové nahrávky, modely, skutečné předměty atd., tj. vše, co umožní účastníkům lépe vnímat a pochopit přednášený obsah; pozor – všichni musí mít možnost bez překážek sledovat pomůcku; to vyžaduje: velikost pomůcky musí být úměrná prostoru, kde přednáška probíhá, a k množství účastníků; dbejte na dostatečnou velikost písma či jiných symbolů; dostatečné ozvučení výukového prostoru; pokud má pomůcka „kolovat“, dobře zvážte, zda nenaruší další průběh přednášky.

3. Dbát na kvalitu svého hlasového projevu: základní pravidlo zní – všichni účastníci musí lektora dobře slyšet; důležité je správně artikulovat; při projevu je třeba být stále čelem k účastníkům, aby mohli i odezírat; zvolit vhodné tempo, kontrolovat zda s Vámi účastníci drží krok.

4. Pohyb lektora v prostoru učebny by měl být funkční: zásadně platí, že lektor by měl být stále v zorném poli všech účastníků; pohyb by měl být přirozený; lektor by neměl zaujímat stanoviště u přesvětleného okna; při využívání tabule, flipchartu, obrazu atp. se neobracet k účastníkům, zády a nemluvit do tabule; pokud využíváme mikrofon, je třeba se držovat v jeho dosahu.

5. Komunikace lektora v U3V významně ovlivňuje celkovou atmosféru v učebně: klade se důraz na přátelský přístup s ochotou spolupracovat s účastníky; zvláště se cení vstřícnost, empatie a pochopení pro specifika účastníků U3V; důležitý je pozitivní přístup zdůrazňující pochvalu; účastníci oceňují, jsou-li respektováni jejich životní a pracovní zkušenosti.

Prerajeme Vám co nejvíce spokojených účastníků U3V a uspokojení z dobře vykonané práce.

Doc. V. Bočková, CSc. (redakčně kráceno)

Dokončení ze str. III